

ДОБРИ ЖОТЕВ ПАВЕЧЕРКА

chitanka.info

Спорът ни на коя от седенките да отидем приличаше на кавга. Нямахме кой знае какъв избор — едната беше в село, другата — в отдалечена махала. Докато изтъквахме своите за и против, Янчо щукна някъде, върна се подир малко и приключи препирнята, като събщи:

— Ергени, тукашната седянка е заспала работа.

— Ти откъде знаеш? — попитаха го недоверчиво.

— Надзърнах през пенджерата, те откъде зная — заяви с гордост той. — Верно, има една гостенка от Знеполье, ама страх да те побие от нея — на кръв гледа.

— Значи заспала работа, кажеш. Е, щом е заспала, нека си спи — махна Станчо и ни поведе към махалата.

Бях най-малкият от всички — четвъртокласник в пернишката гимназия. Кой знае защо, ергените ме мъкнеха навсякъде с тях. Не отказвах — интересно ми беше. В отдалечената махала отивах за пръв път на седянка. Из пътя не знам защо си припомних тлаката в Алтъново от „Под игото“.

Не съм бил далече от истината — седянката, на която се озовахме, не се различаваше много от алтъновската тлака. Нямахме ги само Цанко, булка Цанковица, Чонината Стайка и Иван Боримечката. Иначе не липсваха моми, припявки и наддумвания. Там сварихме и неколцина ергени от съседното село. Момите предяха, а те свиреха на гусли и кавали.

Някои от нас се намръщиха — другоселците не влизаха в сметките. Една от момите обаче не позволи да се отдаваме на чувствата си — повика ни в другата стая и доверително зашепна:

— Наумили сме си да направим павечерка!

Това означаваше двамина от нас да се върнат в селото и оттам да донесат, по-точно да откраднат, две-три кокошки. Тези кокошки да бъдат сготвени от момите. Сготвеното ще е нашата павечерка — вечеря някъде след полунощ.

Предложението ни въодушеви. Станчо незабавно пое отговорната задача и се обърна към мен:

— Айде!

Потеглихме. Само че аз не бях спокоен — кокошкарството не ми се нравеше. Представях си как ни залавят и на другия ден според обичая ни разкарват през село, окачили на шиите ни кокошки за смях

на мало и голямо. Моят спътник усети тревогата ми и ме шибна небрежно по врата:

— Нема да се плашиш! Да не ми е нещо сефте?!

Замълчах. Не исках да ме мисли за страхливец. Когато влязохме в село, Станчо оповести:

— От Тимевите кокошки че краднем.

Тиме, както и останалите селяни, нямаше курник. Кокошките ношуваха върху таванските греди на говеждата кошара. Тя беше досами дома му. Ние обаче минахме отзад и набързо се намъкнахме в нея. Погълна ме абсолютен мрак. Можех само да чувам дишането на говедата и ритмичното подрънкване на подбрадните им вериги, понеже преживяха. Ноздрите ми напълни топла влага и приятен дъх на тор. Стоях неподвижен и безпомощен.

През това време Станчо, вече покачен на гредите, действаше. Напипа в тъмното кокошка и докато тя се опомни... за шията. Да не вдига врява. За тия кокошки драми, разбира се, съдех по издаваните от тях звуци: кр-кр-кр-крък. И пак: кр-кр-кр-крък.

Нямах желание да помръдна от мястото си, но Станчо ме пришпори:

— Не май се!

— Как да се кача — отвърнах извинително, — гредите са много високи?

Той нареди да съм направел като него. Стъпвам между рогата на някое от легналите говеда. Изненаданото животно ще изсумти и инстинктивно ще вдигне глава. Използвам движението като трамплин и се докопвам до някоя греда.

Беше рисковано, но нямаше как. С опипване намерих чифт рога и застанах между тях. По някакво чудо опита излезе сполучлив. Едвам яхнал една греда, набарах перушина. Птицата се размърда, обаче аз... за шията. В този миг моят учител по кокошкарство се обади отдолу — беше слязъл. Сkochих до него.

Навън под звездната светлина той хвърли поглед към мене и се завайка:

— Леле, уловил си герестия петел на Тиме, що цело село буди!

Откритието ме хвърли в паника.

— Ами сега да го пусна ли?

— Ти си улав — разтревожи се още повече Станчо. — Нали че се разкрека, та сичко живо че разбуди!... Станалото — станало!

И без повече приказки тръгна към реката. Там водата ѝ щеше да отнесе предателските следи от закланите птици. Така двете кокошки и герестият петел завършиха своя жизнен път.

Поехме отново към махалата, но неизминали и стотина крачки, спря ни неистов женски писък:

— Нечу гаааа! (Не го искам.)

По характерния трънски диалект изведнъж разбрахме всичко — неколцина ергени отвличаха гостенката от Знеполье за некого измежду тях. Грабнали са я от седянката и толкоз. Отвличането на мома се приемаше за нещо напълно нормално. Само че момата упорстваше — извика още по-неистово:

— Нечу гаааа!

Беше късно и тихо. Гласът ѝ достигна до най-крайните къщи. Тук-там светнаха прозорчета. Някои наизлязоха по дворовете. Никому и на ум не идваше да се намеси. Защо да се намесва? Ще омъжат момата — от това по-добро има ли?

Не можехме да виждаме, но по приглушените гласове на похитителите и виковете на жертвата определихме, че вече са стигнали до моста на реката. Там „нечу гаааа“ зачести. Стана непоносимо. Ергените, на които никак не беше първица да отвличат мома, този път, изглежда, изпитаха жал, защото чухме да говорят помежду си разколебани:

— Ергени, да я оставяме, а?

От цяла душа поисках да постъпят тъкмо така. И навярно моето желание щеше да бъде удовлетворено, ако не се намеси отвличаната. Тя продума, уж дискретно, но достатъчно високо, за да я чуем:

— Влачете си, влечете, я ако си окам!

Никой от ергените, включително и Станчо, не се засмя. За тях нямаше нищо смешно. Щом я отвличат, тя пък ще вика. Нещо повече, възхитиха се от усърдието, с което защитаваше своето моминско достойнство.

Помъкнаха я отново. Момата от своя страна пусна още по-неистово ясният си момински глас:

— Нечу гаааа!

Колкото и да познавах нервите на съселяните си, потиснах се. По целия път към махалата мълчах. Станчо, наопаки, говореше неспирно и не за отвличането, а за герестия петел, който можел да ни стовари беля на главите.

Когато се върнахме на седянката, другоселските ергени липсваха. Навярно заради павечерката бяха намерили начин да ги отпратят — нямаше нужда от непосветени в делото свидетели. Омъжените жени също отсъстваха. Към полунощ са се прибрали да спят, без никой да ги гони. Да не пречат на младите. Така от господата е наредено.

Две моми се заеха с птиците. Останалите продължиха да въртят вретената. До краката на всяка от тях поседнаха по един или повече ергени. Аз се подъбих в средата на стаята — неудобно ми беше да се свра при която и да било. На помощ се притече Енчо, като ме поведе за ръка:

— Те, седни тука!

Намерих се до най-малката от момите. Дотук как да е, но какво да говоря? Мълча, а вретеното — бръм, бръм в ушите ми. Добре, че тя сама пое инициативата. Заразпитва ме за гимназията, за градските моми, за рудниците. Гледах я като ангел спасител и отговарях с лекота.

Всичко протичаше чудесно. Вретената пърпореха, заглушавани от смеховете, разнасяше се лек мирис на стайни цветя, примесен с дим от разхалтавената печка, където вече вряха кокошките. Отвън долиташе кучешки лай.

И щеше да продължи така, ако на Станчо не беше хрумнало да угаси лампата. И това се считаше за естествено — младите са си млади. Имат нужда от любов, а любовта иска мрак и усамотение. След изгасването на лампата влюбените ще се възползват от тъмното, другите пък ще играят на нещо като сляпа баба.

Както винаги в такива случаи момите не одобриха намерението на Станчо и го засипаха с люти клетви. Тъкмо това обаче го настървяваше, та той дори показва как щял да угаси лампата, като я подухна. Подплашеното пламъче се засуети натам-насам.

При новосъздадената ситуация моята малка мома ме погледна изучаващо и рече:

— Зарежи ги тия! Ти си учено момче! Ако изгасне лампата, немой да ме закачаш!

Самото ѝ допускане, че мога да направя нещо подобно, ме смути. Отвърнах от сериозно по-сериозно:

— Моля ти се! Никога!

В същия миг Станчо, вдъхновен от моминските клетви, духна силно. Нищо неподозиращата лампа замига объркано и изведнъж затвори клепачи. В придошлия мрак голяма част от женския пол се юрна към ъглите, зад кюнците на печката, дори под креватите. Ергените пък затърсиха щастието си.

Станчо обаче, както разбрахме отпосле, вместо да играе на сляпа баба, легнал в средата на стаята по гръб с крака и ръце нагоре. Все някоя от бягащите ще се препъне и падне върху него — добре му дошла.

Ако читателите помислят, че в случая става дума за разюздан секс, много ще сбъркат. Всичко се ограничаваше до любовната ласка. Закон, писан не на книга, а в кръвта на съеляните ми. Хаосът просъществува не повече от минута. После тишина, неспокойно спокойствие и може би хармония.

Що се отнася до мен, аз най-стриктно изпълнявах даденото обещание. Не помръдвах. Дори не си позволявах да извърна глава към нея. Само слушах притаеното ѝ дишане. Между ергените, разбира се, имаше и несполучили в играта на сляпа баба. Те като нямаха какво да вършат, понякога светваха кибрит, за да се порадват на другите.

Изтече доста време. Бодърствах на своя пост горд от себе си. Само че моята малка мома обърка всичко — наведе се към мене и прошепна тревожно:

— Че земе некой да светне некая клечка кибрит, да ни видат дето така стоиме, та за резил че станеме!

Чутото ме удари в слепоочията. В ушите ми заблъскаха неистовите викове на отвличената: „Нечу га-а-а!“ И тази ли тук, помислих си, воюва за своето женско достойнство по най-опакия начин? Защо хората не казват това, което мислят, и нищо друго?

Така или не, моята малка мома за втори път беше принудена да вземе инициативата — хвана ръката ми и леко я положи върху бузата си. Оттук нататък всичко потече от само себе си. Никой не запали кибрит. Пък и Станчо прояви такт — предупреди за запалването на лампата.

С нахлуването на светлината момите готвачки се надвесиха над огромната тенджерка и оповестиха, че гозбата е готова. Насядахме около набързо подредената трапеза и павечерката започна.

На следния ден двамата със Станчо се завъртяхме около къщата на Тиме. Трябваше да разберем съществува ли опасност да бъдем разкарвани с кокошки на шиите.

Всичко се оказа наред. Тиме се оплакваше на съседите, че през нощта се промъкнала лисица и удушила две кокошки заедно с герестия петел. Съседите се тюхкаха особено за петела. Това увеличи гнева на Тиме и той се закани да измайстори капан за пакостницата. Бедната лисица!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.